

A virágzó élet transzcendens békéje

Antalovics Péter laudációja Szögi Csaba Híd Irodalmi Díjához

A16. század elején egy bizonyos M. Buonarroti azt a megbízást kapta Giuliano della Roverétől, hogy fesse újra a Vatikán egyik legszebb kápolnájának mennyezetét, amelyet addig Piero Matteo d'Amelia alkotása, egy csillagos égboltot ábrázoló freskó borított. Buonarroti 1508-tól 1512-ig dolgozott művén, amelynek legjellegzetesebb mozzanata az európai reneszánsz és az egyetemes kultúrtörténet egyik legfontosabb remeke lett: a kép jobb oldalán egy hajlott korú, ősz hajú és szakállú, bár meglehetősen izmos és energikus férfi szőke fürtös angyalok társaságából kihajolva egy puha pázsiton hanyag lezserséggel, félig ülő, félig fekvő pózban pihenő meztelen férfialak felé nyúl, aki, ha egy kicsit jobban kinyújtaná kezét, vagy kiegyenesítené csuklóját, talán megérintené a felé mutató ujját, így azonban hajszálnyi távolság hiányzik a kapcsolat megszületéséhez.

Michelangelo freskóját, a II. Gyula pápa által megrendelt, Sixtus-kápolnában található *Ádám teremtését* juttatja eszembe Szögi Csaba könyve, a *Szakura angyalai*, illetve a prózakötet jelképes erejű, ars poeticaként is működő haikuja a kötetcímadó novella végén: „rózsaszín szirom/hullik bársony bőrdre/angyalérintés”.

Mert Szögi Csaba kötete egy kísérlet ennek az érintésnek a megvalósítására, az égi és a földi összekapcsolására: vágyódás afelé, amit létünk lényegénél fogva nem érhetünk el, de amit – nem lehet nemesebb feladatunk – kívánhatunk, ami felé törekedhetünk. A szerző által kétfröcsös novelláknak titulált szövegeket átjárja az a tudás, akarom mondani:

megélés, hogy evilági létünk csupán egy sokkal nagyobb, általunk beláthatatlan méretű rendszer apró alkotóeleme: „Tekints erre a Rendre! Pil-lants fel porszemmivoltodból! Látva láss, lásd mindazt, amit Henochnak megtekinteni megengedettett! A hét csillagot, melyek az Isten adta szabadságot félreértelmezvén a sötét khaosz felett megbilincselve legeb-nek az űrben; és az Űrben a többieket, amint maguk és egymás között keringve mutatják való arcát a létnek, hogy nincs fent és nincsen lent, se kint, se bent, csupán az isteni kör tökéletessége és az örök mérték.”

Tökéletesen mutatja ez az idézet Szögi könyvének egyik jellemzőjét, ami folyamatosan átítatja a szövegeket. A *Szakura angyalai* egyszerre moz-gatja meg az antikvitás és a kereszténység által ránk hagyományozott tudást, mítoszainkat és hiedelemvilágunkat, miközben nem válik sem bántóan vulgárisná, profánná, sem zavaróan dogmatikussá, bigottá. Ami pedig ennél is fontosabb, bebizonyítja, hogy összeolvasható és együtt értelmezhető, megélhető ez a kétféle transzcendens világ, sőt: a szö-vegekben kiderül, hogy ugyanabból az ismeretlen, fel-fejsejlő tudásból merítenek, ezáltal pedig egylényegűvé válnak. Nem csak a mitologikus értelmezési szinten hajt végre Szögi egyfajta irodalmi fúziót. Talán en-nél is bravúrosabbnak tartom azt a teljesítményt, ami szerintem a könyv legnagyobb erénye. A lírai beszélő (megjegyzem, a prózaként tördelt szövegeket ugyanúgy olvashatnánk szabadverseknek is) barokkos, sok-jelzős, már-már túlcsonduló képekkel dolgozik, és folyamatosan ingerli az érzékszerveket, ideértve a szövegeket jellemzően indító kimerevített képpillanatokat, a szálló rozsmaring- és mézgaillatot, a rumos fekete tea ízét, a csilingelő harmatkacagás hangját vagy a habok bizsergető ölelé-sének érintését.

Mindeközben azonban az elbeszélői attitűd végtelenül békés, visszahú-zódó. Nem akar semmit és semmin sem változtatni, vagyis elfogadja, tiszteli, ami köré teremtetett. Ez a kettősség az, ami átjárja és egészen egyedivé teszi a szövegfolymot.

A *Szakura angyalai* ilyen szempontból is két világ, világlátás összeolva-dása, összeolvasztása, két világlátásé, amelyek talán soha nem is váltak külön, csak nem vesszük észre, esetleg időről időre elfelejtjük, hogy ösz-

szertartoznak. A címben megidézett japán szakurafa így lesz a keleti nyugalom, a békés, passzív, szemlélődő derű szimbóluma, ez a szemlélődés pedig a tobzódó, burjánzó, elevenen lüktető élet felé irányul Szögi Csaba könyvében.